L'ENTREVISTA DE M. MARTORELL

LEONORA MILÀ

"M'haurien de lligar de mans perquè no em posés davant del piano"

Pianista i compositora, Leonora Milà s'acomiada dijous vinent dels escenaris, als quals ha dedicat 66 anys de la seva vida; pràcticament tota.

Escriviu a l'autor a vilanova@diarideilanova.cat

Leonora Milà, al seu estudi del carrer dels Capsfoixos, amb el seu piano i els records de la seva carrera. FOTO: FÉLIX

LA COMPOSITORA

"No enyoraré el públic, perquè el que m'omple més és la composició." "Deixo 'd'agafar les maletes, però la composició no. Jo cada dia em llevo, me'n vaig al piano, i a escriure! M'haurien de lligar les mans perquè no ho fes"

Porta el mateix nom que la protagonista de *Fidelio*, de Beethoven, perquè els seus pares volien que fos músic. I ho va ser des de ben aviat i ho continuarà sent, assegura, sempre. Ara, però, després d'una dilatada trajectòria com a concertista de piano, Leonora Milà diu adéu als escenaris. Ho farà dijous vinent a la sala petita del Palau de la Música, allà on va debutar ara fa 66 anys, acompanyada de companys i amics.

–No li sap greu, després de tants anys de carrera, passar full?

–No, perquè el que deixo és agafar les maletes i anar a Portugal, a la Gran Bretanya, a la Xina... Ara, la composició no la deixo; jo cada dia em llevo al matí, me'n vaig al piano i a escriure! M'haurien de lligar les mans perquè no ho fes.

–I no enyorarà el públic?

–No (rotund). Perquè el que m'omple més és la composició. Jo als sis anys ja havia fet les meves composicions, i no sabia res. El meu pare em va dir: *Sembla música russa, li posarem 'Eslaves'*. Eslaves? Jo no sabia ni què eren. I tota la meva vida he semblat russa. És curiós, perquè a mi m'agrada Wagner!

–Què li ha donat la música?

–Satisfacció, plenament. El meu pare, que tocava el violoncel amb el quartet de Pau Casals, deia una cosa molt curiosa: *No hem de cobrar, hauríem de pagar, pel que ens ensenya aquest senyor*. Deia que després de tocar Wagner, tot ho veia petit, insignificant, al costat de la grandesa de la seva música.

–Quines han estat les majors satisfaccions en tots aquests anys de carrera?

–Quan vam estrenar el ballet *Tirant lo Blanc*, a Sant Petersburg, i el van programar cinc anys; després, al Liceu, i se'n va fer un DVD.

–Amb aquest ballet també va guanyar un dels Premis Octubre a València. És per això que sent satisfeta, pel reconeixement que va obtenir, o perquè és, de les seves obres, la que més li agrada?

–És que totes les meves obres m'agraden. Però és cert que des de petita que m'agrada el ballet –fins i tot feia bestieses, i saltava, no sé com no em vaig trencar alguna cosa– però ja ho portava dins, això del ballet. En tinc tres, de ballets escrits, però el més important és el *Tirant lo Blanc*, perquè l'obra també és extraordinària.

–Vostè la seva carrera l'ha fet sobretot fora del país. Això és perquè aquí no li van saber reconèixer el seu valor o per la mateixa situació del país?

–Que jo diria que continua.

–La situació del país?

–La poca cultura musical. És que Espanya no para, de forats negres. I el que primer rep, sempre, és la cultura.

–Vostè se sent molt vilanovina, Vilanova l'ha recompensat?

–Sí, la ciutat m'ha recompensat; a Vilanova, sí, a Sitges, no ho sé.

–La situació musical de Vilanova, amb tot, no és la mateixa que anys enrere.

–És clar, ara té escola de música, té orquestra, té coral, té auditori, té teatre... Tot el que una gran població necessita.

–La segueix, la vida musical d'aquí?

–Sí, sobretot la Camerata, parlo amb ells... És una formació limitada pels diners, però són també prou savis per convidar bons directors i, quan necessiten ampliar músics, n'agafen i l'orquestra queda compactada, just el que li falta ara al Barça.

– No em digui que vostè és aficionada al futbol?

–Oh, i tant! Per què no?

–Tots els seus currículums comencen amb això de la 'nena prodigi'. Aquest qualificatiu no ha eclipsat la resta de la seva carrera?

–Ja em comença a cansar. Jo no m'hi considerava perquè ho feia natural. Però a la gent li feia molta gràcia, estava de moda. Però després el temps posa les coses al seu lloc. Els meus pares em van fer un llibre de composició, a la casa Boileau, als sis anys, i la gent va dir *és un frau, li han ensenyat i ella ho toca i prou*. Això va fer pujar la mosca al nas al meu pare, que va buscar al director del Conservatori de Ginebra perquè em fés una prova; i hi vam anar. Em van haver de posar un pedals al piano, perquè jo era així (i indica l'alçada amb la mà). I ho recordo perfectament, va entrar un professor, era aaalt, amb una veu greu... Em va dir: *Continuï tocant*, perquè anava amb la idea que les composicions me les havien ensenyat. I després un altre professor, i un altre... I quan vam acabar el professors van dir: *no és un frau*. Ho recordo com si fos avui, i tenia sis anys.

– Si el seu pare tocava el violoncel, com és que vostè va triar el piano?

–Perquè ja hi era, el piano; mai me n'he plantejat un altre. I això que el cel·lo m'agrada molt, diuen que és, ho és, de fet, l'instrument que recorda més la veu humana.

–Quins músics li han agradat més? Wagner?

–Beethoven. La seva personalitat, humanament, musicalment per descomptat. En canvi Wagner humanament...

–En canvi, a l'hora de tocar és coneguda com a intèrpret de música espanyola.

–Sí, he tocat sobretot compositors espanyols, però és reduït el món de la música espanyola. I és curiós que quan poso jo les mans al piano, d'espanyol no en surt res, ni dues notes. Aquí es veu que són dos mons diferents, la interpretació i la creació.

–Tinc la sensació que la seva família, començant pel seu pare, ha estat fonamental perquè vostè es pogués dedicar a la música.

–El meu pare va ser fonamental. Perquè ell sí que va ho tenir clarísim i quan va veure que anant al col·legi em quedaven poques hores per a la música, em va portar el col·legi a casa. No hi vaig anar mai, a l'escola; res, un mes. I això amb la postguerra, amb una misèria absoluta, i amb un pare *rojo, separatista*.

–Viatjava amb ell?

–No, ell no podia sortir. Un cop em va venir a filmar el NO-DO. Va passar una setmana, una altra i no sortia. Els pares van preguntar si passava res i els van dir que sí, que i tant, que la filla d'*un rojo separatista* no sortiria mai, al No-Do. I van agafar l'Alícia (de Larrocha).

–Així, les creences del seu pare van determinar el seu futur?

–És fonamental per entendre que la meva carrera es va fer sobretot a l'estranger. I, a més, la cultura era més apreciada, a fora. Als 13 anys, quan estava a l'Albert Hall, per llei no podia tocar després de les deu de la nit; estàvem al camerino –jo tocava a la primera part i ja havia acabat– i van venir dos policies que em van fer fora. La premsa ho va publicar i l'endemà, la gent deia: *Nena, estudia que així et podran fer fora de l'Albert Hall!*. Són fantàstics, els anglesos.

–També el seu marit li va fer costat, amb la producció?

–Moltíssim; en un primer moment el meu pare, i després el meu marit. És que si no tens una ajuda d'aquestes, no te'n surts, per més condicions que no tinguis.

–Vostè ha d'haver conegut molts músics, el mateix Pau Casals?

–Estava molt malalt, a França. Ell em va voler escoltar, des del llit i diu que vaig demanar de veure el seu cel·lo. No sé, me'l devia imaginar amb diamants... perquè vaig dir, decebuda: *aquest és?*, tan vulgar?

–I amb Eduard Toldrà va debutar, al Palau de la Música Catalana.

–Tothom diu que era un torero, dirigint. I molt vilanoví: quan passava en tren per Vilanova, sortia per la finestra i cridava: *aquesta és la meva població!*

–I dels músics catalans d'avui, qui sobresurt?

–Hi ha diverses orquestres, ara treballa bastant bé la del Vallès, a més de l'OBC o la del Liceu, i diversos pianistes, un d'ells serà el dia 15 al Palau, Enrique Bagaria. Ell va guanyar el premi Maria Canals el 2006 i és l'últim alumne de Maria Canals.

–Catalanista com és vostè, com ho veu tot això del procés?

–Jo el que espero són les pròximes eleccions espanyoles, perquè segons com vagin, les nostres tindran un valor o un altre. Està clar que estem enganxats, com ho està Vilanova de la Geltrú i la Geltrú de Vilanova, coses de la vida. I així pot ser que canviïn les coses. Perquè a Catalunya tenim aquest costum de treballar i aportar el 20% a la resta d'Espanya... si fóssim uns desgraciats, aquí ningú estaria per nosaltres.

–No va anar a escola... Ha hagut de renunciar a moltes coses, per la música?

–No, la meva vida normal no és la d'una altra nena: em vaig estalviar les bandes de ser la millor o la pitjor de la classe... tot això m'ho vaig estalviar. I tota la meva vida ha estat diferent. Una amiga em deia: *però tu no sabs fer uns ous ferrats!*. Però sé fer un *Tirant lo Blanc*; cadascú té el que té. Jo no estic feliç, ala cuina, sinó al piano, i podent-ho fer, agafo el temps per a les coses que em fan feliç. És l'única manera de ser feliç, fer una feina que te'n fa.

Comiat definitiu, des del Palau

El darrer escenari de Leonora Milà serà el de la sala petita del Palau de la Música, on interpretarà, dijous, 15 de maig, algunes conegudes peces del seu repertori. A la segona part, intervindran destacats representants del món de la música, el teatre i la dansa com Iuri Petukhov, coreògraf i ballarí que va estrenar el Tirant lo Blanc a Sant Petersburg que serà a Barcelona per ballar l'última escena del ballet de la vilanovina. Intervindran, entre altres, Carme Sansa, Enrique Bagaría, Antoni Besses, Oriol Pi de Cabanyes, Salvador Brotons, i Albert Guinovart i Edmon Colomer (amb Leonora Milà a la fotografia).

"Ens van dir que la filla d'un rojo-separatista no sortiria mai al No-Do"

"Espanya no para mai de caure en forats negres. I el primer que rep és la

"La música m'ha donat satisfacció, plenament"

Una vida dalt dels escenaris

LA PIANISTA. El debut precoç als sis anys és l'inici d'una carrera com a concertista amb llargues gires per Europa, Estats Units i Àsia de Leonora Milà, sola o amb grans orquestres. Considerada una de les grans pianistes del nostre país, deixa una trentena de discos publicats, com a solista o acompanyada d'orquestres de renom. Destaca la seva versió de *Das Wohltemperierte Klavier*, de Bach, entre els clàssics europeus, i les interpretacions dels clàssics espanyols, que li han valgut el reconeixement del públic.